

Riktlinje för barnets rättigheter i Tyresö kommun

Beslutsdatum	2020-02-04	Dokumenttyp	Riktlinje
Beslutad av	Kommundirektör	Dokumentägare	Kontorschef Stöd och service
Diarienummer	2019/KS 0178	Giltighetstid	Tills vidare

Innehållsförteckning

1	Barnets rättigheter i Tyresö kommun.....	3
1.1	Bakgrund.....	3
1.2	Förutsättningar för barnrättsarbetet i Tyresö kommun.....	3
1.3	Ansvar för barnrättsarbetet i organisationen.....	4
1.4	Ett barnrättsperspektiv genom rättighetsbaserade processer och arbetssätt.....	4
2	Mål för barnets rättigheter i Tyresö kommun.....	5
2.1	Mål.....	5
3	Prövning av barnets bästa vid åtgärder och beslut i Tyresö kommun.....	6
3.1	När ska prövning av barnets bästa genomföras?.....	6
3.2	Vem gör prövning av barnets bästa?.....	6
3.3	Prövningens omfattning.....	6
3.4	En formell prövning av barnets bästa.....	7
3.5	Checklista för en enklare prövning av barnets bästa.....	8

Senast reviderad av dokumentägaren	
Reviderad med anledning av	

1 Barnets rättigheter i Tyresö kommun

1.1 Bakgrund

Sveriges riksdag fattade beslut om att ratificera FN:s konvention om barnets rättigheter den 1 juni 1990. Konventionen är sedan dess en juridisk bindande överenskommelse som ger barn upp till 18 år egna rättigheter.

För att stärka barnens rättigheter i Sverige har riksdagen godkänt en strategi (prop.2009/10:232). I strategin lyfts bland annat att all lagstiftning som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen, att barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem och att beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag; barnrättslagen. Det innebär bland annat att medborgare har rätt att överklaga beslut med hänvisning till den nya lagen.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar som alla tillsammans utgör en helhet men fyra av artiklarna utgör de grundläggande och vägledande principerna som alltid ska beaktas vid frågor som rör barn. De övriga artiklarna ska läsas med de fyra grundprinciperna som utgångspunkt.

Artikel 2. Barnets rätt till icke- diskriminering

Artikel 3. Barnets rätt att få sitt bästa prövat

Artikel 6. Barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling

Artikel 12. Barnets rätt att komma till tals

Syftet med dessa riktlinjer är att skapa förutsättningar för ett systematiskt arbete med att stärka barns rättigheter och säkerställa att rättigheterna kommer Tyresös barn och unga tillgodo.

1.2 Förutsättningar för barnrättsarbetet i Tyresö kommun

En förutsättning för att tillämpningen av barnets rättigheter genomsyrar kommunens verksamhetsområden är att chefer och medarbetare har kunskap om barnets rättigheter. Det är också viktigt att det finns ett administrativt stöd i form av styrande dokument, information, kontinuerliga utbildningsinsatser samt stöd från den kommunövergripande enheten för juridik och utredning.

För stöd i den praktiska tillämpningen finns en webbsida på kommunens intranät. Webbsidan innehåller internt stödmaterial, länkar till externa webbsidor samt

utbildningsmaterial för chefer och medarbetare att använda för fördjupning i arbetet med barnets rättigheter.

Inför ikraftträdandet av barnrättslagen har kommunövergripande utbildningsinsatser för att öka kunskapen kring barnets rättigheter genomförts. Återkommande utbildningsinsatser i både introduktion till barnets rättigheter och prövning av barnets bästa kommer att hållas vid behov. I mallar för beslut och tjänsteskrivelser ingår sedan årsskiftet skrivningar om prövningar av barnets bästa som ska tillämpas när det är relevant.

1.3 Ansvar för barnrättsarbetet i organisationen

Det övergripande ansvaret för att säkerställa den strategiska styrningen av barnrättsarbetet ligger på kommundirektören och varje chef ansvarar för att genomföra och planera barnrättsarbetet för sin egen verksamhet.

En intern stödfunktion för barnrättsområdet kommer att finnas inom kommunstyrelseförvaltningen.

1.4 Ett barnrättsperspektiv genom rättighetsbaserade processer och arbetssätt

Det krävs tydlig styrning på alla nivåer i organisationen för att säkerställa att barnets rättigheter genomsyrar arbetssätt och beslutsprocesser. Ett barnrättsperspektiv innebär att beslutsprocesser är barnrättsbaserade, det vill säga att en prövning av barnets bästa ingår i underlag för beslutet där det är relevant.

Att anamma ett barnrättsperspektiv handlar om attityder, kunskap och arbetssätt. Det speglar synen på barn som fullvärdiga medborgare och kompetenta individer som ska bemötas med respekt.

2 Mål för barnets rättigheter i Tyresö kommun

2.1 Mål

1. Berörda tjänstepersoner ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i sitt uppdrag och sin verksamhet.
2. Chefer ska ansvara för att i sin verksamhetsplanering (verksamhetsplan och budget) synliggöra barnrättsperspektivet och tillämpa rättigheterna i verksamheten.
3. Beslut och åtgärder som rör barn ska prövas, följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.
4. Anpassad information till barn om deras rättigheter och hur rättigheterna kan tillgodoses inom olika verksamhetsområdet ska tillhandahållas.
5. Det ska finnas förutsättningar och former för barnets rätt till delaktighet och inflytande samt förutsättningar för barn och unga att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.
6. Barnets fysiska och psykiska integritet ska respekteras i alla sammanhang och alla barn skyddas från all form av diskriminering.

3 Prövning av barnets bästa vid åtgärder och beslut i Tyresö kommun

3.1 När ska prövning av barnets bästa genomföras?

En prövning av barnets bästa ska, så tidigt som möjligt, göras inför besluts- och förändringsprocesser i organisationen där barn och unga påverkas direkt eller indirekt. Det kan för Tyresö kommuns del vara när barn och unga berörs som medborgare, elever, invånare, besökare, närstående med mera.

Exempel på beslut och processer som kan behöva en prövning av barnets bästa är:

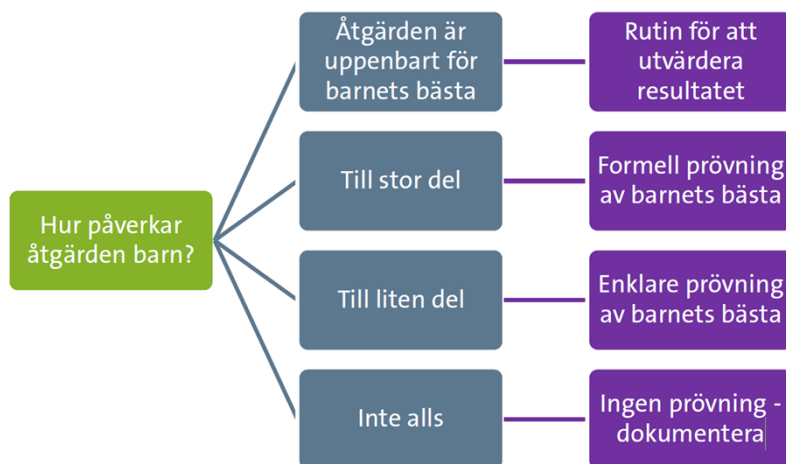
- vid framtagande och revidering av styrdokument såsom kommunplan, nämndplan, verksamhetsplan eller enhetsplan
- vid organisationsförändringar såsom förändrade arbetssätt eller omorganisationer med mera
- vid planering av budget
- vid behovs- och riskanalyser
- vid upphandling
- vid om- och nybyggnationer

3.2 Vem gör prövning av barnets bästa?

En ansvarig tjänsteperson gör prövningen och dokumenterar den.

3.3 Prövningens omfattning

En prövning kan göras inom ramen för en utredning eller förstudie men kan också utgöra en egen rapportform. Ärendets omfattning påverkar prövningen. Om barn inte berörs alls av ett ärende behöver ingen prövning göras men det kan vara bra att i vissa fall dokumentera detta. Om ärendet/åtgärden uppenbart är för barnets bästa behöver heller ingen prövning göras men även detta kan dokumenteras och det kan vara bra att följa upp resultatet. Beroende på om ärendet berör barn till stor eller liten del ska en formell eller enklare prövning av barnets bästa göras. En formell prövning bör genomföras då barn påverkas till stor del och en enklare prövning kan göras när barn påverkas till liten del eller när ett barnrättsperspektiv ska beaktas i exempelvis framtagande av planer och budgetar. Vägledning för prövningens omfattning åskådliggörs i bilden nedan.

Vägledningen nedan i avsnitt 3.4 innehåller en beskrivning av hur en formell prövning genomförs. En checklista för en enklare prövning finns i avsnitt 3.5. Skriftlig dokumentation krävs i båda fallen.

3.4 En formell prövning av barnets bästa

En formell prövning av barnets bästa består av sju steg enligt Barnombudsmannens definition¹:

1. beskriv ärendet
2. dialog med barnet eller barnen som berörs
3. inhämta kunskap
4. låt barnkonventionen vägleda
5. ta fram handlingsalternativ och analysera konsekvenser
6. bedöm barnets bästa och fatta beslut
7. återkoppla och utvärdera

Som stöd för att besvara punkt 1-4 kan dessa frågor användas:

- Vilka av barnets rättigheter berörs av det aktuella ärendet?
- Finns det lagar, föreskrifter eller forskning som kan kopplas till det aktuella ärendet?

För stöd för att besvara punkt 5-6 kan frågorna nedan användas:

- Hur påverkar beslutet barn och unga på kort och på lång sikt i förhållande till rättigheter och livsvillkor?
- Vilka särskilda intressekonflikter kan finnas utifrån barnets bästa och vilka konsekvenser kan det få för barnets rättigheter om andra intressen får företräde?

¹ Se Barnombudsmannens stödmaterial för Prövning av barnets bästa för en fördjupning.

- Finns det risk att enskilda barn eller grupper av barn diskrimineras? Hur ser jämställdhetsperspektivet ut? Har barn med särskilda behov eller utsatthet beaktats? Bli sociala skillnader förstärkta eller reducerade?
- På vilket sätt har barn och ungas åsikter beaktats och vilka konsekvenser kan det få om det inte görs? Tänk särskilt på rätten att få information, komma till tals och bli lyssnad till samt barnets rätt till inflytande och beslutskompetens utifrån ålder och mognad.
- Vilka ekonomiska konsekvenser/effekter kan uppstå av att besluta i enlighet med barnets bästa, på kort och på lång sikt?

3.5 Checklista för en enklare prövning av barnets bästa

Besvara frågorna nedan och beskriv kortfattat vad som framkommit.

1. På vilket sätt, direkt eller indirekt, berörs barn och unga av beslutet eller åtgärden?
2. Har berörda barn och unga fått ge sina åsikter och har de beaktats?
3. Har barn och ungdomars hälsa, utvecklingsbehov och säkerhet beaktats?
4. Har det identifierats risker som kan diskriminera enskilda eller grupper av barn och ungdomar?
5. Vilka olika handlingsalternativ har identifierats?
6. Har en analys för olika handlingsalternativ gjorts utifrån barnets bästa?
7. Planera för återkoppling och utvärdering.